

## СЕМИОТИКА КУЛТУРЕ И НАСТАВА

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ:8

Услов: /

### Циљ предмета

Упознавање основних аспеката семиотике култура као најкрупнијих текстова семиосфере, који се очитују у литератури и уметности, с циљем да се допринесе свестранијем и стручнијем тумачењу наставних садржаја из књижевности и уметности у интерактивној комуникацији, али и бољем разумевању живота јер је уметност најкомплекснији израз културе.

### Исход предмета

Студент у књижевном и уметничком тексту препознаје семиотичке параметре културе, уме да их повезује с одговарајућим сазнањима из других области живота, рада и стваралаштва. У складу с тим, зна да тумачи наставни садржај, организује инерактивне групе и потребан индивидуалан и индивидуализован рад и управља инерактивном комуникацијом током наставног процеса, ради обједињавања и презентације постигнутих резултата.

### Садржај предмета

*Теоријска настава:*

Глобалне комуникационе сфере и семиосфера; *семиозис*; семиосферно самоописивања, семиосферна граница, код, семиосферна дезорганизација и другост; амортизација, адаптација, семиосферно превођење семиосферни дијалог; културе као семиосферни текстови; тип семиосферног самоописивања и дезорганизације као културолошки знак; семиотички параметри културе; кодови културе, симболи и знакови културе као општа места у умерничком обликовању: семиотика културе живљења и животног сила; проксемички знаци културе; семиотика одевања, становања, односа међу људима; културни идентитет.

*Практична настава:*

На уметничким текстовима (књижевни, ликовни, театарски, филмски...) идентификују се и анализирају референтни аспекти семиотике културе и дају упутства за СИР - ради кооперативног рада на анализи семиотичких параметара културе из књижевности и уметности и њиховом повезивању са другим областима живота и рада у наставној пракси.

### Литература

Лотман, Ј.М: *Семиосфера*, Светови, Нови Сад, 2004; Р. Барт: *Књижевност. Митологија. Семиологија*, Нолит, Београд, 1971; У. Еко: *Култура, информација, комуникација*, Нолит, Београд, 1973; *Пластички знак – зборник текстова из теорије визуелних уметности*, приредили Милан Зинаић, Ненад Мишчевић, Издавачки центар Ријека, Ријека, 1982; *Критички термини историје уметности*, приредили Р. Нелсон, Р. Шиф, Светови, Нови Сад, 2004; Г. Рохајм: *Настанак и функције културе*, БИГЗ, Београд, 1976; С.Кошничар: *Интеракција култура у Андрићевој прози с аспекта семиосфере и семиосферне границе* у зборнику МСЦ, Београд, 2012, бр.41/2, УДК 821.163.41.09; С. Кошничар, одреднице: „Глобалне комуникационе сфере“, „Код, кодови културе“, „Семиосфера“.У: *Прегледни речник компаратистичке терминологије у књижевности и културу*, група аутора, уредили: Бојана Стојановић Пантовић, Миодраг Радовић, Владимир Гвозден, Академска књига, Нови Сад, 2011.

# Постмодерна теорија и књижевност

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

## Циљ предмета

Упознавање са главним токовима постмодерне теорије и њиховим везама са савременом књижевном и књижевнотеоријском праксом; развијање интерпретативних вештина код студената, потребних за израду завршног рада.

## Исход предмета

Овладавање појмовима постмодернистичких књижевних теорија и могућностима њихове примене на књижевне текстове.

## Садржај предмета

Шта је потмодернизам? Да ли је то пеириодизацијски појам, који означава стил који је уследио након модернизма? Да ли је то нова културна формација карактеристична за позни капитализам? Или то мозда и није хронолошка категорија, већ «посебно стање свести»? «Сцена писања» коју је тешко замислити без уплива постструктуралистичке теорије? Или је то једна стратегија која има своје естетичке, политичке, економске и најшире културне последице? Или је то почетак краја евроцентризма? На овом курсу испитиваће се значење и опсег термина «постмодернизам» као и његови односи са «постструктурализмом», «постколонијалном критиком», и новим схватањима историје. На семинару ће се читати текстови Ролана Барта, Жака Дерида, Жан-Франсоа Лиотара, Мишела Фукоа, Жана Бодријара, Жила Делеза, Фредрика Џејмсона, Ихаба Хасана, Терија Иглтона. Практична настава. Читање и анализа нацрта за радове и радова студената. Од студената се очекује да, кроз презентације, сами учествују у организовању часова вежби.

## Литература

Жан-Франсоа Лиотар, *Постмодерно стање*, Нови Сад, 1988. Фредрик Џејмсон, «Постмодернизам или културна логика касног капитализма», у зборнику *Постмодерна: нова епоха или заблуда*, Загреб, 1988. Жак Дерида, *Бела митологија*, Нови Сад, 1990. Жан Бодријар, *Симулакруми и симулације*, Нови Сад, 1991. Мишел Фуко, *Археологија знања*, Београд, 1998. Жил Делез, Феликс Гатари, *Анти-Едип: капитализам и шизофренија*, Сремски Карловци, 1990. Линда Хачион, *Поетика постмодернизма: историја, теорија, фикција*, Нови Сад, 1996. Најал Луси, *Постмодернистичка теорија књижевности*, Нови Сад, 1999. Тери Иглтон, *Илузије постмодернизма*, Нови Сад, 1997. Дејвид Харви, «Постмодернизам», *Књижевна критика*, Београд, лето-јесен, 1996, стр. 12-33. Андреас Хајсен, «Токови постмодерне», *Трећи програм*, бр. 69, 1986, стр. 173-225. Пол де Ман, «Критика и криза», *Проблеми модерне критике*, Београд, 1975, стр. 35-54. Ихаб Хасан, «Приступ појму постмодернизма», *Поља*, бр. 297-297, новембар-децембар 1983 (или бр. 400, јануар 1996). Стивен Нап и Волтер Бен Мајклс, «Против теорије», *Летопис Матице српске*, год. 180, књ. 473, св. 5, 2004, стр. 719-740. Хејден Вајт, «Моменат апсурдизма у савременој књижевној теорији», *Књижевна критика*, бр. 2, 1983, стр. 95-113. Нови историзам (зборник), прир. В. Фелбабов, Домети, Сомбор, год. 29, четвороброј 108-111.

## Дискурс песме у прози

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

### Циљ предмета

Упознавање са историјским, теоријским и компаратвним претпоставкама песме у прози у француској и другим европским и светским књижевностима. Статус овога жанра у српској књижевности.

### Исход предмета

Студенти морају овладати тумачењем ове двоструке родовске фигуре и њеним типолошким и реторичким особеностима у односу на слободни стих и краће прозне врсте.

### Садржај предмета

*Теоријска настава*

А. Бертран, Гаспар ноћник; Шарл Бодлер: Цвеће зла- Париски сплин,; Артур Рембо: Боравак у паклу, Илуминације; Георг Тракл: Сан и помрачење; К.Уисманс: Насупрот; Б. Стојановић Пантовић, Српске прозаиде.

*Практична настава: Вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад*

Тумачење појединачних опуса и текстова.

### Литература

Б. Стојановић Пантовић, Српске прозаиде, 1998, Песма у прози или прозаида, 2012; Clive Scott, The Prose Poem and Free Verse, 1976; Michael Riffaterre, Semiotics of Poetry, 1978; Жанр песме у прози као изазов превредновању српске песничке и прозне традиције, Кораци, 2002; Michel Delville, The American Prose Poem: Poetic Form and the Boundaries of Genre, 1998; Nikki Santilli, Such Rare Citings: The Prose Poem in English Literature, 2002; Adrian Wanner, Russian Minimalism: From the Prose Poem to the Anti-Story, 2003 . Остала литература предвиђена силабусом.

# Историја читања

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: положен предмет Постмодерна теорија и књижевност

## Циљ предмета

Упознавање са начинима публикавања и рецепције књижевних дела кроз историју, од сумерско-вавилонске културе до данашњих дана.

## Исход предмета

Способност разумевања променљиве улоге књижевних текстова кроз историју. Разумевање улоге медија у перцепцији књижевног феномена. Поседовање критичке свести о важности начина читања и интерпретације књижевних текстова.

## Садржај предмета

Како су дела публикована у антици (Сумер, Египат, Грчка, Рим), средњем веку, ренесанси, у модерно доба, у доба рачунарских технологија. Усмена и писана књижевност. Медији писања. Појава штампарије и ширење књиге. Прве библиотеке. Прве библиографије. Реч и слика. Јавна читања. Приватна читања. Употребе и злоупотребе читања. Спаљивање књига кроз историју. Цензура. Књижевна аксиологија. Улога универзитета и других институција у формирању представа о књизи и читању. Устаљене норме у књижаству. Књиге и издавачи. Књига у систему економије. Судбина књиге у дигиталној ери. Сцене читања у књижевним делима (теме за истраживачке радове студената).

Практична настава. Читање и анализа нацрта за радове и радова студената.

## Литература

Алберто Мангел, *Историја читања*, Нови Сад 2005. *Како читати: О стратегијама читања трагова културе* (зборник), прир. Саша Илић, 2005. Јован Попов, *Ослобођени читалац: оглед о теорији и пракси читања*, Нови Сад 1993. А. Компањон *Демон теорије*, Нови Сад, 2003. Миодраг Радовић, *Књижевна аксиологија*, Нови Сад, 1997. Владимир Гвозден, *Књижевност, култура, утопија*, Нови Сад, 2011.

## Студијски истраживачки рад

Статус предмета: обавезан

Број ЕСПБ: 10

Услов:

### Циљ предмета

Усвајање знања о процедурама, методама и техникама научних истраживања, релевантних за компаративно проучавање књижевности.

### Исход предмета

Овладавање вештинама које омогућавају ефикасније и продуктивније проучавање одређеног научног проблема. Оспособљеност студената за израду мастер рада, као и даљи самосталан научноистраживачки и педагошки рад.

### Садржај предмета

#### *Теоријска настава*

Методологија компаративног проучавања књижевности. Дефинисање истраживачког поља, тема и проблема. Избор метода и техника рада на основу ученог истраживачког проблема. Прелиминарно сагледавање кључних особина примарног поља научног рада (одређивање примарне литературе). Критичка процена и детерминисање релевантних књижевноисторијских извора и истраживачке грађе (секундарна литература). Концепција рада. Израда библиографије. *Практична настава*. Упознавање с релевантним методама и техникама научноистраживачког рада.

### Литература

*Како читати: О стратегијама читања трагова културе* (зборник), прир. Саша Илић, Београд 2005. Зоран Константиновић, *Интертекстуална компаратистика*, Београд, 2005.

Мидхат Шамић, *Како настаје књижевно дело*, Сарајево 1984. З. Поповић, *Како написати и публиковати научно дело*, Београд, 1999.

Услов: -

**Циљеви завршног рада:**

- знања и разумевање области студирања, које допуњују знање стечено на основним академским студијама;
- способност за примену знања у решавању проблема, као и примерених теоријских и емпиријских приступа истраживањима;
- оспособљеност за критичко мишљење и расуђивање на основу доступних информација;
- способност израде сложене текстуалне целине у којој су на јасан и недвосмислен начин, у академској форми, изложени резултати самосталног истраживања и која садржи одговарајуће елементе (увод, разрада, закључак, прилози, библиографија итд.);
- способност за наставак студија у складу са личним афинитетима.

**Очекивани исходи:**

- потврђивање знања и разумевања области студирања, које допуњује знање стечено на основним академским студијама;
- потврђивање способности за примену знања у решавању проблема, као и примерених теоријских и емпиријских приступа истраживањима;
- потврђивање оспособљености за критичко мишљење и расуђивање на основу доступних информација;
- потврђивање способности израде сложене текстуалне целине у којој су на јасан и недвосмислен начин, у академској форми, изложени резултати самосталног истраживања и која садржи одговарајуће елементе (увод, разрада, закључак, прилози, библиографија итд.);
- потврђивање способности за наставак студија у складу са личним афинитетима.

**Општи садржаји:**

Завршни – мастер – рад представља сложену текстуалну целину у којој су на јасан и недвосмислен начин и у академској форми изложени резултати самосталног истраживања студента.

Увод, Теоријска оријентација истраживања (парадигма истраживања, теоријски приступи проблему истраживања), Методолошка оријентација истраживања (квалитативни нацрт или емпиријски нацрт),

Излагање резултата истраживања, Интерпретација резултата истраживања, Закључак,

Преглед литературе, евентуално Прилози, Регистри итд.

Мастер рад се јавно брани пред компетентном комисијом.

**Методе извођења:** Зависно од теме и области конкретног рада бирају се одговарајући методе извођења.

**Оцена (максимални број поена 100)**

## Постколонијални романописци

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

### Циљ предмета

Упознавање студената с најзначајнијим представницима постколонијалне књижевности, међу којима су и неки од водећих стваралаца савремене светске књижевности. Посебан циљ је и упознавање с најважнијим темама, жанровима, формама и језиком постколонијалног стваралаштва кроз анализу одабраних романа.

### Исход предмета

Студенти ће се упознати с поставкама и одликама постколонијалне књижевности на примеру њених истакнутих представника. Стећи ће знање о једној од најразноврснијих области англофоне књижевности, те ће по завршетку курса имати свеобухватнију слику о англофоном стваралаштву уопште као резултат паралела које ће се повући између постколонијалне, постмодерне, женске и *queer* књижевности.

### Садржај предмета

#### Теоријска настава

Дефиниције и најважније одлике постколонијалне књижевности. Концепти и термини постколонијалне теорије неопходни за анализу одабраних текстова. Карактеристике дела одабраних аутора.

*Практична настава: Вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад*

Компаративна анализа одабраних прозних текстова: *Things Fall Apart* (Chinua Achebe), *Waiting for the Barbarians* (J. M. Coetzee), *Midnight's Children* (Salman Rushdie), *Crossing the River* (Caryl Phillips), *Song for Night* (Chris Abani), *On Beauty* (Zadie Smith).

### Литература

Ashcroft, B, Griffiths, G, and Tiffin, H. *The Empire Writes Back*, Routledge, London and New York, 2002.

Ashcroft, B, Griffiths, G, and Tiffin, H. (eds.) *The Postcolonial Studies Reader*, Routledge, London and New York, 2003.

Boehmer, E. *Colonial and Postcolonial Literature*, Oxford University Press, Oxford, New York, 1995.

Chew, S. and Richards, D. *A Concise Companion to Postcolonial Literature*, Wiley-Blackwell, Chichester, 2010.

King, B. *The Internationalization of English Literature*, Oxford University Press, Oxford, 2005.

Loomba, A. *Colonialism/Postcolonialism*, Routledge, London and New York, 2005.

## Готски жанр у енглеској књижевности

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов: нема

### Циљ предмета

Упознавање студената с основним одликама готског жанра и примена теоријског знања у анализи књижевних дела.

### Исход предмета

Оспособљеност за самосталну примену теоријских знања у критичком читању и анализи дела, као и препознавање елемената готског жанра, те њихове функције и значења у текстовима који не припадају примарно овом жанру.

### Садржај предмета

#### Теоријска настава

Порекло жанра: историјски и социо-културни контекст. Основне одлике жанра: теме и мотиви. Трансгресија, субверзивност. „Женска“ и „мушка“ готика. Готски жанр и књижевност романтизма. Упознавање с првим таласом готске прозе позног 18. века: *The Castle of Otranto*, Horace Walpole; *The Mysteries of Udolpho*, Ann Radcliffe; *The Monk*, Matthew Lewis; *Vathek*, William Beckford. Готски роман 19. века: *Melmoth the Wanderer*, Charles Maturin; *Frankenstein*, Mary Shelley; *Jane Eyre*, Charlotte Brontë; *Dracula*, Bram Stoker. Пародија готског жанра: *Northanger Abbey*, Jane Austen; Готски жанр и књижевност модернизма. Постмодерна готика: *The Bloody Chamber and Other Stories*, Angela Carter. Готски жанр у популарној култури: филм, музика, стрип.

#### Практична настава: Вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад

Анализа текста, и излагање у виду студентских презентација следећих дела: *The Castle of Otranto*, Horace Walpole; *The Mysteries of Udolpho*, Ann Radcliffe; *Northanger Abbey*, Jane Austen; *Strange Case of Dr. Jekyll and Mr. Hyde*, R.L. Stevenson; *The Bloody Chamber and Other Stories*, Angela Carter.

### Литература

Botting, Fred (1996) *Gothic*. London: Routledge.

Hurley, Kelly (1996) *The Gothic Body*. Cambridge University Press: Cambridge.

Miles, Robert (1993). *Gothic Writing 1750-1820: A Genealogy*. London: Routledge.

Punter, David (2004). *Gothic*. London: Blackwell Publishing.

Wallace, Diana and Andrew Smith (2009) *The Female Gothic*. Palgrave Macmillan: Basingstoke.



# Имаголошко проучавање књижевности: Јужни Словени у француској култури

Статус предмета: изборни

Број ЕСПБ: 6

Услов:

## Циљ предмета

Курс има за циљ да студентима приближи компаративни приступ књижевности и уз методологију дисциплине познате под именом "имагологија" омогући да се упознају са новим француским теоријским и књижевним текстовима пре свега, али и са публицистиком, дипломатским извештајима, гравирама... Критеријум избора је да се у тексту говори о Јужним Словенима. Применом имаголошке методе студенти треба да науче да анализирају механизме говора о Другом.

## Исход предмета

Познавање компаративног приступа књижевности и пре свега имаголошке методологије. Познавање механизма говора о Другом

## Садржај предмета

### *Теоријска настава*

Имагологија као део компаративне књижевности. Мултидисциплинарност као основа њене методологије: историја, антропологија, психологија, социологија, историја идеја, историја књижевности... Историјски оквири раздобља француског романтизма са посебним свртом на тренутке у којима се сусрећу Французи и Јужни Словени: Наполеонове Илирске провинције, устанци против Турака, Источно питање, илиризам, панславизам, француска колонијална авантура. Имена за Јужне Словене у француским текстовима од Фортиса до Сипријена Робера. Именовање као први корак у односу према Другом и као метафоричко присвајање именованог. Фортис као творац најважнијег каталога представа о Јужним Словенима. Предромантичарски интерес за фолклор мало познатих народа и рецепција народне поезије у Европи. Шарл Нодје. Гусле Проспера Меримеа. Хајдуци и ускоци, варвари и дивљаци, слепи гуслари, вампири и урокљиве очи, ханџар, ракија... - лексика која евоцира јужнословенску локалну боју. Јужни Словени у књижевним делима: Морис Брисе, Жорж Санд, Балзак, Стендал, Нервал. Путописи, штампа и универзитет као извори представа о Јужним Словенима: Сипријен Робер, Ами Буе, Иполит Деспре, Жером Адолф Бланки. Еволуција представа и стереотипије. Практична настава: Вежбе, Други облици наставе, Студијски истраживачки рад: Анализа и тумачење одабраних текстова и дела из програма. \_\_

## Литература (црвеним означена обавезна теоријска литература, остало је избор у договору са наставником)

- 1, Тодоров, Цветан: *Nous et les autres*, Париз: Seuil, превод на српски у едицији : БИБЛИОТЕКА XX ВЕКА, 1989.
- 2, Тодорова, Марија: *Imagining the Balkans*, Oxford: превод на српски у едицији БИБЛИОТЕКА XX ВЕКА, 1997.
- 3, Саид, Едвард: *Оријентализам*, Београд: БИБЛИОТЕКА XX ВЕКА, 2000.
- 4, Хабермас, Јирген: *Јавно мњење* Београд : КУЛТУРА 1969.
- 5, Секеруш, Павле: *Miroir francais des Slaves du Sud*, Београд, ЗАДУЖБИНА АНДРЕЈЕВИЋ, 2002.

## Упоредно проучавање јужнословенских књижевности

Статус предмета: обавезни

Број ЕСПБ: 6

Услов: Уписане Мастер академске студије

**Циљ предмета:** Упознавање студената са процесима развоја јужнословенских књижевности од 19. века до данас.

**Исход предмета:** Студенти знају сличности и разлике у развоју јужнословенских књижевности и оспособљени су за самосталне компаративне анализе.

### Садржај предмета

*Теоријска настава:* Јужнословенски интеркултурни и књижевни контекст. Проблеми, задаци и циљеви проучавања јужнословенске књижевности. Посебности романтизма, реализма, модерне, авангардне, књижевности после Другог светског рата и постмодерне књижевности у јужнословенским оквирима. Одабрани примери за упоредну анализу (Ф. Прешерн-И. Мажуранић-П.П. Његош, М. Црњански-М.Крлежа, Б.Пекић-В.Зупан, Г. Трибусон-В. Урошевић, Д. Угрешић-Д. Албахари).

*Практична настава:* У компаративном контексту се анализирају књижевна дела позната из предмета на којима се обрађују српска, хрватска, словеначка и македонска књижевност као и дела босанско-херцеговачке и бугарске књижевности. Борислав Пекић, *Године које су појели скакавци*, Витомил Зупан, *Левитан*, Алеко Константинов, *Баја Гањо*, избор из антологија македонске, бугарске, словеначке и босанско-херцеговачке књижевности.

### Литература

В. Stojanović-Pantović, *Rasponi modernizma*, Novi Sad 2011; 2. Т. Брајовић, *Идентично различито*, Београд 2007; Т. Брајовић, *Компаративни идентитети*, Београд, 2012; Z. Lešić, *Prispovjedači (Ćorović, Kočić, Andrić, Samokovlija, Humo)*, Sarajevo, 1988; Д. Ђуришин, „Ка методологији проучавања словенских књижевности данас“, *Књижевна историја*, год. 25, бр. 90 (1993), стр. 173–179; 3. Ковач, *Међукњижевне расправе. Поредбена и/или интеркултурна повијест књижевности*, Београд, 2012; И. Живанчевић-Секеруш, *Упоредници јужнословенских књижевности*, Нови Сад, 2004, 273 стр.; Б. Стојановић-Пантовић, *Линија додира*, Горњи Милановац 1994; М. Митровић, *Преглед словеначке књижевности*, Нови Сад-Сремски Карловци 1995; С. Игов, *Историја нове бугарске књижевности*, Београд: "Филип Вишњић" 2004; М. Ђурчинов, *Нова македонска књижевност*, Београд: Нолит 1985; *Антологије босанскохерцеговачке поезије, приповијетке и драме XX вијека*, Сарајево 2000; *Антологија савремене словеначке поезије*, прир. М. Митровић, Прокупље 1988; *Antologija savremene slovenačke književnosti*, odabrali A. Zupan Sosič, I. Novak Popov, M. Pezdirc Bartol, Beograd 2011; *Бугарска књижевност: хрестоматија*, прир. М. Пантић, Д. Дончева, Београд – Ниш 2007; *Савремена македонска приповетка*, Нови Сад: Матица српска 1978.